

รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รหัสวิชา ส๒๓๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

ครูผู้สอน ครูวิชิต ล้อยศ

ครูอาทิตย์ ชัยเทพา

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

จุดประสงค์การเรียนรู้

(ด้านความรู้)

- อธิบายความหมายและความสำคัญของการแสดงตนเป็นพุทธมามกะได้

(ด้านทักษะ กระบวนการ)

- ประยุกต์ใช้หลักปฏิบัติในการแสดงตนเป็นพุทธมามกะกับชีวิตประจำวันของตนเองได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

(ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์)

- รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- รักความเป็นไทย
- ใฝ่เรียนรู้

(คุณลักษณะเฉพาะ)

- เห็นความสำคัญของการแสดงตนเป็นพุทธมามกะในฐานะพิธีกรรมสำคัญในพระพุทธศาสนาโดยสังเกตจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและการจดบันทึก

กิจกรรมก่อนนบทเรียน

คำชี้แจง : ให้นักเรียนจัดกลุ่มจำนวนเท่า ๆ กัน หรือ ตามความเหมาะสมของจำนวนสมาชิกภายในห้อง (ครู/นักเรียนปลายทาง) จากนั้น ตอบคำถามต่อไปนี้ให้ครบถ้วน ถูกต้อง และว่องไว

กิจกรรมก่อนบทเรียน

คำชี้แจง (ต่อ) : โดยเขียนคำตอบลงในกระดาษสมุด หรือกระดาษ A๔ หากกลุ่มใดเขียนคำตอบได้ครบถ้วนก่อนให้ทั้งกลุ่มยกมือขึ้น พร้อมเปล่งเสียง “เฮ” พร้อมกัน หลังจากนั้นครูจะเดินไปตรวจคำตอบ

กิจกรรมก่อนนบตเรียนน

คำชี้แจง (ต่อ) : กลุ่มที่ตอบถูกต้องเป็นกลุ่มแรกจะได้รับ ๒ ดาว หรือสัญลักษณ์อื่น ๆ ตามความเหมาะสม (ครูปลายทาง) ส่วนกลุ่มถัด ๆ ไปจะได้รับ ๑ ดาว

หมายเหตุ : หากสะสมได้ทั้งหมด ๒๐ ดาว สามารถนำมาแลกเป็น ๑ คะแนนประจำหน่วยได้ทันที

กิจกรรมก่อนบทเรียน

คำถาม : นักเรียนคิดว่าพิธีกรรมใดในทางพระพุทธศาสนาของประเทศไทย ถือว่าเป็นการปลุกฝังให้เด็กและเยาวชนที่นับถือในพระพุทธศาสนามีการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้มั่นคงและยั่งยืน

หมายเหตุ : ให้นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่มร่วมกันตอบคำถาม โดยสามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็น หรือคำถามดังกล่าวได้ตามความเข้าใจ และทัศนคติของนักเรียน

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

ความหมาย : พุทธมามกะ

คำว่า พุทธมามกะ แปลว่า ผู้รับเอาพระพุทธเจ้าเป็นของตน ดังนั้น การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ จึงหมายถึง การประกาศตนของผู้แสดงว่าเป็นผู้รับนับถือพระพุทธเจ้าเป็นของตน โดยการปฏิญาณตนเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนาไม่จำเป็นต้องทำเฉพาะคราวเดียว สามารถทำซ้ำ ๆ ตามกำลังแห่งศรัทธาและความเลื่อมใสก็ได้

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

ความเป็นมาของการแสดงตนเป็นพุทธมามกะในประเทศไทย

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ทรงส่งพระราชโอรสไปศึกษาต่อต่างประเทศหลายพระองค์ บางพระองค์ยังทรงพระเยาว์และไม่เคยผนวชเป็นสามเณรมาก่อน พระองค์ทรงปริวิตกว่าพระราชโอรสยังไม่รู้สึกมั่นคงในพระพุทธศาสนา

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

จึงโปรดให้พระราชโอรสผู้ที่ไม่เคยผนวชเป็นสามเณร
ปฎิญาณพระองค์เป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา ก่อน
เสด็จไปศึกษาในยุโรป ทั้งนี้พระบาทสมเด็จพระมง
กุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระองค์แรกที่ปฎิญาณ
พระองค์ตามธรรมเนียมที่ทรงตั้งขึ้นใหม่

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

ทั้งนี้ผู้อื่นนอกจากพระราชวงศ์เห็นชอบตามพระราชดำริจึงได้ถือปฏิบัติ สืบต่อกันมา **ด้วยเหตุนี้** การแสดงตนเป็นพุทธมามกะจึงพอสรุป วัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

- ๑) เมื่อบุตรหลานของตนเจริญวัยอยู่ในระหว่าง ๑๒ - ๑๕ ปี ประกอบพิธีให้บุตรหลานของตนได้แสดงตนเป็นพุทธมามกะ เพื่อให้เด็กสืบทอดความเป็นพุทธศาสนิกชนตามสกุลวงศ์

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

- ๒) เมื่อบุตรหลานที่นับถือพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ไปศึกษายังต่างประเทศ นิยมประกอบพิธีการ แสดงตนเป็นพุทธมามกะ เพื่อต้องการให้เด็ก ระลึกถึงตนอยู่เสมอว่าเป็น พุทธศาสนิกชน

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

- ๓) เมื่อจะปลุกฝังให้เยาวชนมั่นคงในพระพุทธศาสนา โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวพุทธ นิยมนำนักเรียนที่เข้าศึกษาใหม่ แสดงตนเป็นพุทธมามกะปีละ ๑ ครั้ง เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการนับถือพระพุทธศาสนา

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

- ๔) เมื่อบุคคลที่นับถือในศาสนาอื่นเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาต้องการประกาศตนว่านับถือพระพุทธศาสนา ก็ประกอบพิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ เพื่อประกาศตนว่านับแต่บัดนี้ไปข้าพเจ้ายอมรับนับถือในพระพุทธศาสนา

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

ระเบียบพิธี : การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

บุคคลที่ต้องการแสดงตนเป็นพุทธมามกะต้องไปมอบตัวต่อพระอาจารย์ที่ตนเคารพนับถือ ถ้าเป็นเด็กหรือนักเรียนควรมีผู้ปกครองหรือครูนำไปโดยนำดอกไม้ธูปเทียนหรือธูปเทียนแพไปถวายแด่พระอาจารย์ตามธรรมเนียมโบราณ เมื่อไปถึงสำนักของพระอาจารย์ ผู้ที่ต้องการแสดงตนเป็นพุทธมามกะพึงปฏิบัติ ดังนี้

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

- ๑) แต่งกายสุภาพ (สวมใส่ชุดสีขาว) ถ้าเป็นเด็กนักเรียนจะแต่งเครื่องแบบตามปกติก็ได้
- ๒) อารธนาพระสงฆ์ จำนวน ๔ รูป หรือเกินมากกว่านี้ก็ได้
- ๓) เมื่อพระสงฆ์มายังสถานที่ประกอบพิธี ผู้แสดงตนเป็นพุทธมามกะเข้าไปคุกเข่าหน้าโต๊ะหมู่บูชา จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยเสร็จแล้ว ให้เปล่งวาจา ดังนี้

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

อิมิณา สักกาเรนะ พุทธัง ปุเชมิ (กราบ)

อิมิณา สักกาเรนะ ธัมมัง ปุเชมิ (กราบ)

อิมิณา สักกาเรนะ สังฆัง ปุเชมิ (กราบ)

จากนั้นกล่าวคำนมัสการ และคำปฏิญาณตนต่อหน้าพระสงฆ์ ดังนี้

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

(๓ จบ)

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

เอสาหัง ภัณฑเต สุจิระปะรินิพพุตัมปิ ตัง ภาคะวันตัง สาระณัง
คัจฉามิ ธัมมัญจะ สังฆัญจะ พุทธะมามะโกติ มัง สังโฆ ธาเรตุ

คำแปล : ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ข้าแต่พระสงฆ์
ผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นแม้ปรินิพพานนาน
แล้ว ทั้งพระธรรมและพระสงฆ์เป็นสรณะ ขอพระสงฆ์จงจำข้าพเจ้าไว้ว่า
เป็นพุทธมามกะ ยอมรับนับถือพระพุทธรเจ้าเป็นของตน

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

สำหรับในกรณีที่มีผู้ปฏิญาณหลายคนให้เปลี่ยนคำกล่าวตามนี้ คำว่า เอสาหัง (ผู้ชายว่า เอเต มะยัง ส่วนผู้หญิงว่า เอตา มะยัง) สำหรับคำว่า คัจฉามิ เป็น คัจฉามะ อีกทั้งคำว่า พุทธะมามะโกติ เป็น พุทธมามะกาติ (ถ้าเป็นผู้หญิงแม้แต่คนเดียวก็เปลี่ยนเป็น พุทธมามะกาติ) และคำว่า มัง เป็น โน

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

ทั้งนี้เมื่อกล่าวคำนมัสการและกล่าวคำปฏิญาณจบลงแล้ว พระสงฆ์จะรับ **สาร** พร้อมกัน จากนั้นผู้แสดงตนเป็นพุทธมามกะฟังกัมลงกราบพร้อมกัน แล้วนั่งราบกับพื้นประนมมือรับฟังโอวาทจากประธานสงฆ์ หลังจากรับโอวาทแล้ว กล่าวคำสมาทานศีลและรับศีล ๕ จบแล้ว ให้ผู้ปฏิญาณตนกราบ ๓ ครั้ง

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

ในกรณีที่มีเครื่องไทยธรรมให้นำมาถวายพระสงฆ์
ในตอนนี้ เมื่อเสร็จแล้วให้นั่งราบ กรวดน้ำ รับพร
จากพระสงฆ์ จากนั้นนั่งคุกเข่ากราบพระสงฆ์ ๓ ครั้ง
เป็นอันเสร็จพิธีการปฏิญาณตนเป็นพุทธมามกะ

กิจกรรมประจำบทเรียน

กิจกรรมกลุ่ม **เรื่อง** การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

คำชี้แจง : ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดทำแผนผังความคิดในหัวข้อเรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ โดยประกอบด้วยประเด็นย่อยดังนี้

- ๑) ความหมายของพุทธมามกะ
- ๒) ความสำคัญของการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
- ๓) ระเบียบพิธีของการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ (**วาดภาพประกอบ**)

ประเด็นอภิปรายร่วมกัน

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

โดยสรุปแล้วจากที่นักเรียนได้เรียนผ่านมาเกี่ยวกับเรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ นั้น นักเรียนคิดว่าพิธีการแสดงตนเป็นพุทธมามกะมีความสำคัญอย่างไรต่อพุทธศาสนิกชนในประเทศไทย

หมายเหตุ : ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายโดยสามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวได้ตามความเข้าใจ และทัศนคติของนักเรียน

ฝากถึงครูและนักเรียนปลายทาง

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

เอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบในการเรียนการสอน รวมทั้งการรับชมเทป
บันทึกภาพการสอนย้อนหลัง คุณครูสามารถเข้าไปดาวน์โหลดและรับชมได้
ที่ www.dltv.ac.th และหากมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมสามารถส่งข้อความผ่าน
ทางอินบ็อกซ์ของ Page Facebook มุลินิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
ในพระบรมราชูปถัมภ์ DLTV

ฝากถึงครูและนักเรียนปลายทาง

เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

บทเรียนครั้งต่อไป เรื่อง งานมงคล

สิ่งที่ต้องเตรียม : กระดาษ A๔ (ตามจำนวนกลุ่ม)

สำหรับนักเรียน : ให้นักเรียนไปศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับงานมงคลมา

เบื้องต้นก่อนล่วงหน้า

